

KUNTALAISALOITE

Kiteen kaupunginvaltuusto

Selvityspyyntö Kiteen kaupungin vesitoimialueella toimivien vesihuoltolaitosten sekä vesiosuuskuntien vesihuoltomaksujen hinnoittelusta ja hinnoittelun perusteista.

Esitän, että Kiteen kaupunginvaltuusto käynnistää selvityksen Kiteen vesitoimialueella toimivien vesihuoltolaitosten sekä vesiosuuskuntien vesihuoltomaksujen hinnoittelusta, hinnoittelun perusteista ja hinnoittelun läpinäkyvyydestä.

Kiteen kaupungin vesihuoltoa on viime vuosina jouduttu tukemaan verovaroilla, koska vesihuollosta perittävät asiakasmaksut kattavat pääosin vain käyttökulut, mutta eivät investointi- ja pääomakuluja. Vesihuoltolain (119/2001) 18 §:n mukaan vesihuoltomaksujen tulisi mahdollistaa toiminnan pitkäjänteinen ja taloudellisesti kestävä järjestäminen.

Tekninen lautakunta on kokouksessaan 9.10.2025 päättänyt, että Kiteen kaupungin vesihuoltolaitoksen liittymis-, käyttö- ja perusmaksutaksat vuodelle 2026 säilyvät ennallaan vaikka selviä nostotarpeita on olemassa. Näin ollen Ramboll Finland Oy:n raportissa mainitut huomiot on jätetty arvioimatta.

Ramboll Finland Oy:n raportista poimittuja tietoja:

- Kiteen kaupungin alueella toimivien vesihuoltolaitosten/vesiosuuskuntien vesihuoltomaksut ovat merkittävästi alempia kuin Kesälahden vesihuoltolaitoksen maksut (Veeti tilastot). Maksuja on subventoitu verorahoin.
- Kiteen vesihuoltolaitoksen vesihuoltomaksujen tulisi olla pitkällä aikavälillä lähes kaksinkertaiset nykyiseen tasoon verrattuna, jotta ne kattaisivat toiminnan todelliset kustannukset (Ramboll Finland Oy:n yhteenveto).
- Kiteen kaupungin vesihuoltolaitoksen taloutta ei ole eriytetty lain vaatimalla tavalla (Vesihuoltolaki 20 §)

Edellä esitetyin perustein esitän, että kaupunginvaltuusto:

- arvioi Kiteen kaupungin alueella toimivien vesihuoltolaitosten sekä vesiosuuskuntien vesihuoltomaksujen tason suhteessa todellisiin kustannuksiin ja tuleviin investointitarpeisiin ja nostaa veden ja jäteveden käyttömaksuja sekä perusmaksuja
- selvittää vesihuoltolaitoksen talouden eriyttämisen vesihuoltolain mukaisesti
- huolehtii avoimesta ja läpinäkyvästä päätöksenteosta ja tiedottamisesta mahdollisissa maksujen korotuksissa

1. Kustannusvastaavuus ja maksujen lainmukaisuus

Uuden 1.1.2026 Vesihuoltolain 18 ja 19 §:n mukaan vesihuoltolaitoksen maksujen tulee kattaa vesihuollon kustannukset kokonaisuudessaan, mukaan lukien käyttömenot, poistot sekä investointi- ja saneerauskustannukset pitkällä aikavälillä. Kiteen vesihuoltoselvitysten mukaan kaupungin omistaman Kiteen vesihuoltolaitoksen ja vesiosuuskuntien kuluttajahinnat eivät kata todellista kustannustasoa, vaan maksut kattavat pääosin vain käyttömenot. Tämä on ristiriidassa vesihuoltolain kustannusvastaavuusvaatimuksen kanssa.

2. Verorahoituksen käyttö vesihuollossa

Vesihuoltolain 1 §:n tavoitteiden sekä 18–19 §:n rahoitusperiaatteiden mukaan vesihuolto tulee rahoittaa ensisijaisesti asiakasmaksuilla. Kiteellä vesihuollon kustannuksia on katettu osittain yleisillä verovaroilla, mikä ei ole lain rahoitusperiaatteiden mukaista.

3. Vesihuollon talouden eriyttäminen

Vesihuoltolain 20 § edellyttää, että vesihuoltotoiminta eriytetään kirjanpidossa kunnan muusta toiminnasta. Kiteen kaupungin vesihuoltolaitoksen taloutta ei ole eriytetty lain edellyttämällä tavalla, mikä heikentää toiminnan läpinäkyvyyttä ja kustannusten seurantaa.

4. Tasapuolisuus ja kuntalaisten yhdenvertaisuus

Vesihuoltolain 18 §:n mukaan maksujen tulee olla tasapuolisia ja kohtuullisia. Kiteen eri alueilla vesihuoltomaksujen taso poikkeaa merkittävästi toisistaan ilman täyttä kustannusperustetta, mikä johtaa kuntalaisten eriarvoiseen kohteluun.

6. Kokonaisjohtopäätös

Kiteen kaupungin vesihuollon nykyinen toimintamalli on useilta osin ristiriidassa vesihuoltolain (119/2001) keskeisten pykälien, erityisesti 18–19 §, 20 § sekä 5–6 §, kanssa.

